

wiła dr hab. Danuta Zdebska („Paleobotanika – główne kierunki badań”). Paleobotanika polska narodziła się w Krakowie dzięki pracom Mariana Raciborskiego i znajduje kontynuację w tym ośrodku do dziś, mogąc się poszczycić dużymi osiągnięciami. Prelegentka zwróciła uwagę na fakt, że Instytut Botaniki UJ jest jedynym, gdzie prowadzony jest pełny kurs paleobotaniki dla studentów biologii i geologii. Ostatnim był referat „Teoria i praktyka ochrony przyrody w krakowskiej szkole geobotanicznej”, wygłoszony przez prof. Halinę Piękoś-Mirkową, a przygotowany wspólnie z prof. Zbigniewem Mirkiem. Zaprezentowano w nim „...te kwestie, w których formułowaniu i rozwiązywaniu krakowscy geobotanicy odegrali rolę wiodącą lub z innych względów podstawową”. Należą do nich m.in. przedsięwzięcia dokumentacji różnorodności biologicznej (koordynacji tych działań), badania z zakresu ekologii, fitosocjologii i ich zastosowań w ochronie przyrody, bogata działalność wydawnicza. Wydarzeniem zamykającym sesję było zwiedzanie niedawno otwartego Muzeum Zakładu Paleobotaniki Instytutu Botaniki UJ, po którym oprowadziła uczestników sesji dr hab. Danuta Zdebska.

Sesja miała charakter jubileuszowy, wystąpienia były swoistą syntezą dokonanych naukowych Instytutu Botaniki UJ, Ogrodu Botanicznego i całego ośrodka krakowskiego. Podkreślano historyczną ciągłość krakowskich szkół botanicznych, wspomniano ich założycieli i kontynuatorów, nie brak było też wspomnień o mistrzach i zabawnych anegdot.

Piotr KLEPACKI

Z ŻYCIA PTB

POLISH BOTANICAL SOCIETY NEWS

ZEBRANIE SEKCJI HISTORII BOTANIKI PTB (KRAKÓW, 15 KWIETNIA 2003)

Meeting of the Section of History of Botany
of the Polish Botanical Society
(Kraków, Poland, 15 April 2003)

W dniu 15 kwietnia 2003 r. w sali konferencyjnej Instytutu Botaniki UJ odbyło się zebranie Sekcji Historii Botaniki PTB, podczas którego doc. dr hab. Wanda Grębecka (Instytut Historii Nauki PAN, Warszawa) wygłosiła referat pt. „Historia botaniki w Polsce z punktu widzenia Zespołu Historii Botaniki przy Instytucie Historii Nauki PAN”. Swe wystąpienie

prelegentka rozpoczęła od omówienia okresu poprzedzającego powstanie Zespołu Historii Botaniki i własnych działań w tamtych latach. W drugiej połowie lat pięćdziesiątych XX w. zaznaczył się wzrost zainteresowania historią nauk biologicznych. Jednym z tego powodów była zbliżająca się rocznica darwinowska (stulecie opublikowania *O powstawaniu gatunków* [...]). Pracowano wtedy nad przygotowaniem i opublikowaniem wypisów z ewolucjonizmu, a także kilku tomów poświęconych rozwojowi myśli ewolucyjnej. Drugim powodem, a raczej motorem był Władysław Szafer (1886–1970), który razem z Bolesławem Skarżyńskim (1901–1963) zorganizował ośrodek myśli historycznej afiliowany przy Zakładzie Historii Nauki i Techniki PAN (noszący w latach 1974–1977 nazwę: Zakład Historii Nauki, Oświaty i Techniki, 1977–1994 – Instytut Historii Nauki, Oświaty i Techniki, a od 1994 – Instytut Historii Nauki). Formalne zebranie założycielskie Zespołu Historii Botaniki przy Zakładzie Historii Nauki i Techniki PAN odbyło się w Warszawie w dniu 5 XII 1964 r. Przewodniczącą Zespołu została doc. dr hab. Ludmiła Karpowiczowa (1903–1973), która odcisnęła piętno swego charakteru na pracach Zespołu. Starła się zachęcić do udziału w Zespole wybitnych uczonych empirycznych, by rozpoczęli prace nad historią ich własnych dziedzin botaniki. Była również redaktorem 7 zeszytów botanicznych opublikowanych w serii B *Studiów i Materiałów z Dziejów Nauki Polskiej*. Po śmierci doc. L. Karpowiczowej przewodniczącym Zespołu został prof. dr hab. Henryk Bukowiecki (1903–1986). Miał on inną koncepcję pracy Zespołu, który powinien być stać się szkołą dla młodych badaczy i nie profesjonalistów. Zgodnie z tą ideą Zespół otworzył się na takich młodych badaczy. Na zebraniach prezentowano wyniki własnych badań, nie narzucano tematów. Prawie wszystkie ważniejsze publikacje z historii botaniki referowano wcześniej na forum Zespołu. Kolejnym przewodniczącym była w latach 1986–1989 doc. dr hab. Alina Doroszewska (1925–1989), która utrzymała styl pracy swego poprzednika. Od 1989 r. Zespołem kierowała doc. dr hab. Wanda Grębecka. W maju 1991 r. Zespół przekształcił się w Zespół Ogólnych Problemów Biologii [3], a wkrótce – w Zespół Historii Biologii, który rozpoczął ścisłą współpracę z Komisją Historii Nauk Przyrodniczych Komitetu Historii Nauki i Techniki Polskiej Akademii Nauk.

Głównym dziełem, nad którym Zespół pracował od lat sześćdziesiątych XX w., był *Słownik Biologów Polskich*, który ukazał się w końcu po wielu latach pracy w 1987 r. pod redakcją Stanisława Feliksiaka. Pomimo kilkukrotnej zmiany koncepcji *Słownika* i

zakresu biogramów, jest to nadal najbardziej kompletne źródło informacji o polskich biologach.

W następnej części swego wystąpienia prelegentka omówiła udział Zespołu w organizacji różnych sesji poświęconych rocznicom wydarzeń z historii nauki. Spośród sesji współorganizowanych z Instytutem Historii Nauki, Oświaty i Techniki PAN, na uwagę zasługuje kilka: zorganizowana w Łomży w 1972 r. poświęcona Jakubowi Wadze (1800–1872), dwie sesje odbyte w Ciechanowcu, a poświęcone Krzysztofowi Klukowi (1739–1796) – w 1973 r. [5] i w 1996 r. (ta ostatnia z udziałem prymasa Józefa Glempa), a także zorganizowana w Łomży w 1980 r. międzynarodowa sesja poświęcona ochronie przyrody i jej historii. Zespół Historii Botaniki organizował również sesje samodzielnie lub we współpracy z Sekcją Historii Botaniki PTB, m.in. w 1985 r. w Warszawie – poświęconą 200-leciu urodzin wybitnych botaników Wilibalda Bessera (1784–1842) i Antoniego Andrzejewskiego (1785–1868) [1] (sesji towarzyszyła duża wystawa prac tych botaników [6]), w 1988 r. w Poznaniu – poświęcona Adamowi Wodziczce (1887–1948) (uzupełniona była wycieczką śladami koncepcji przyrodniczych tego botanika), w 1995 r. w Warszawie – poświęcona 130 rocznicy powstania Komisji Fizjograficznej [4]. Na zakończenie swego referatu prelegentka wspominała też o czynnikach negatywnych (m.in. brak funduszy) wpływających hamująco na działalność Zespołu.

Po wystąpieniu rozwinęła się ożywiona dyskusja. Omawiano m.in. przyczyny pogarszającej się dostępności materiałów archiwalnych znajdujących się na Litwie, Białorusi i Ukrainie. Rozważano również zakres prac przygotowawczych, jakie należy podjąć przy organizowaniu we własnym zakresie sesji poświęconej 200. rocznicy założenia Liceum Krzemienieckiego, wobec całkowitej odmowy współpracy ze strony ukraińskiej.

Na zakończenie poinformowano o zbliżających się sesjach współorganizowanych przez Sekcję Historii Botaniki PTB, z których najbliższa planowana jest w Krakowie z okazji 220-lecia Ogrodu Botanicznego UJ i 90-lecia Instytutu Botaniki UJ.

LITERATURA

[1] GREBECKA W. 1986. Sesja naukowa poświęcona 200-leciu urodzin wybitnych botaników Wilibalda Bessera (1784–1842) i Antoniego Andrzejewskiego (1785–1868). *Kwartalnik Historii Nauki i Techniki* 31(2): 602–604.

[2] GREBECKA W. 1986. Zebranie poświęcone 200-leciu ukazania się podręcznika Krzysztofa Kluka „Botanika dla Szkół Narodowych”. *Kwartalnik Historii Nauki i Techniki* 31(2): 608–614.

[3] KÖHLER P. 1992. Zebranie Zespołu Ogólnych Problemów Biologii i Komisji Historii Nauk Biologicznych (Warszawa, 28 maj 1991). *Wiad. Bot.* 36(1/2): 81–82.

[4] KÖHLER P. 1996. 130. rocznica powstania Komisji Fizjograficznej Akademii Umiejętności. *Wiad. Bot.* 40(1): 57.

[5] MAŚLANKIEWICZ K. 1973. Sesja naukowa poświęcona pamięci Krzysztofa Kluka. *Wszelświat* 12(2122): 332–333.

[6] NOGIEĆ E. 1986. Wystawa z okazji 200-lecia urodzin Wilibalda Bessera i Antoniego Andrzejewskiego. *Kwartalnik Historii Nauki i Techniki* 31(2): 604–608.

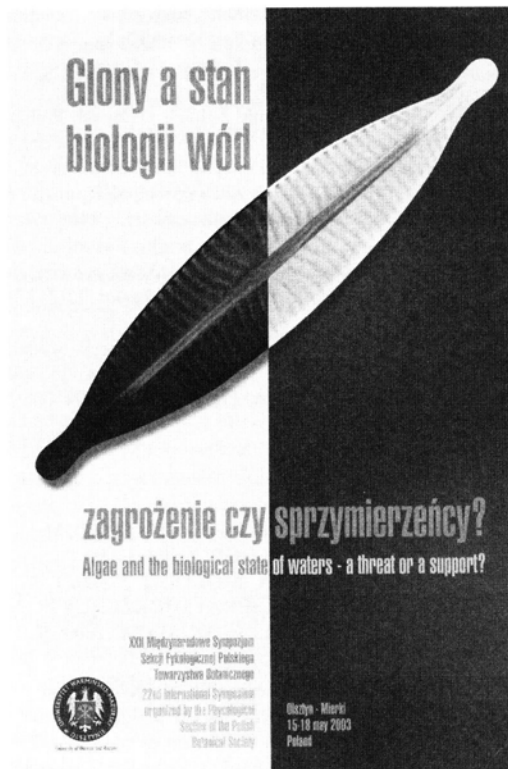
Piotr KÖHLER

XXII MIĘDZYNARODOWE SYMPOZJUM SEKCJI FYKOLOGICZNEJ PTB „GLONY A STAN BIOLOGII WÓD. ZAGROŻENIE CZY SPRZYMIERZENCY?” (OLSZTYN – MIERKI, 15–18 MAJA 2003 R.)

22nd International Symposium of Phycological
Section of Polish Botanical Society „Algae and the
biological state of waters – a threat or a support?”
(Olsztyn – Mierki, Poland, 15–18 May 2003)

Kolejne spotkanie fykologów zostało zorganizowane przez Katedrę Botaniki i Ochrony Przyrody Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie wraz z Oddziałem Olsztyńskim Polskiego Towarzystwa Botanicznego. Patronat nad symposium objął dziekan Wydziału Biologii UWM, prof. dr hab. Czesław Hołdyński. Dużym wsparciem dla organizatorów symposium byli liczni sponsorzy (między innymi Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska) i wystawcy sprzętu mikroskopowego: firma Eduko, Centrum Mikroskopii Sowińskich.

W konferencji wzięło udział 110 osób, w tym około 20 naukowców z zagranicy (z Czech, Rosji, Litwy, Ukrainy, Węgier, Rumunii, Finlandii, Francji, Niemiec i USA). Ceremonia otwarcia symposium wraz z filmową prezentacją Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego nastąpiła w Auli Collegium Biologiae w Olsztynie – Kortowo. Wykłady plenarne zostały wygłoszone przez czterech prelegentów. Dr S. Różański omówił rolę monitorowania jakości wód powierzchniowych w rekreacji. Z kolei dr J. Dziedzic i dr H. Ciecierska przedstawili rozmieszczenie wybranych gatunków ramieniec jezior na tle obszaru badań ośrodka olsztyńskiego w programie ATPOL. Kontynuując tematykę glonów makroskopowych

dr W. Kowalski zaprezentował zróżnicowanie tej grupy w ekosystemach morskich i wskazał na perspektywę, jakie roztaczają się przed tą dziedziną wiedzy fykologicznej. Ostatni z prelegentów, doc. dr hab. K. Wołowski, wprowadził nas w zagadnienia taksonomii euglenin, prezentując ultrastrukturę i zmienność domków *Trachelomonas caudata*.

Po bardzo intensywnej sesji plenarnej wszyscy uczestnicy sympozjum zostali przewiezieni do ośrodka konferencyjnego w Mierkach. Przerwa na zakwaterowanie pozwoliła nabrać sił przed I sesją referatową, która trwała do późnych godzin nocnych.

Otwarcie I sesji przez przewodniczącą Sekcji Fykologicznej, prof. dr hab. L. Burchardt odbyło się już w ścisłym gronie fykologów i związane było ze wspomnieniem tragicznie zmarłej dr Małgorzaty Tarczyńskiej, zilustrowanym materiałami nadesłanymi przez dr Katarzynę Izydorczyk z Zakładu Ekologii Stosowanej Uniwersytetu Łódzkiego. Z ogromnym żalem żegnaliśmy naszą koleżankę, przypominając Jej aktywność naukową, wyniki badań, współpracę z zagranicą. Na zawsze zostanie w naszej pamięci Jej pasja naukowa, a przede wszystkim Jej ujmująca osobowość.

Temat przewodni I sesji plenarnej wskazywał na glony jako sprzymierzeńców w funkcjonowaniu ekosystemu wodnego. Przewodniczącym tej sesji był prof. H. G. Marshall z USA, który pilnując reżimu czasowego pozwolił równocześnie na swobodną dyskusję i wymianę poglądów po kolejnych wystąpieniach, co dodatkowo wzbogaciło zakres omawianych zagadnień. W referacie S. Jodłowskiej i A. Latały o procesie fotoadaptacji glonów na przykładzie bałtyckiej sinicy *Phormidium amphibium* przedstawiono wyniki badań, które wskazują, że wzrost intensywności oświetlenia przy niższym zakresie temperatury (15 C°) wpływa niekorzystnie na wzrost tej sinicy. Dokładne analizy wpływu składu spektralnego światła na zawartość barwników fikocybinowych (fikocyjaniny i fikoerytryny) wykazały istnienie dwóch mechanizmów fotoadaptacji: zmianę w ilości jednostek fotosyntetycznych i zmianę w rozmiarze fotoukładów.

W bardzo interesującym referacie J. Kwadrans i P. Eloranta zajęli się analizą zbiorowiska okrzemek bentosowych z litoralu jezior, które wskazują na spadek efektu antropogennego procesu zakwaszenia wód. Autorzy omówili również ocenę okrzemek pod względem ich przydatności jako bio wskaźników. Z tym wystąpieniem bardzo ściśle tematycznie powiązany był referat B. Rakowskiej, dotyczący okrzemek bentosowych w rzekach polskich i europejskich. Do porównania wzięto gatunki dominujące, stałe, charakterystyczne i wskaźnikowe. Rzeki podlegają wahaniom poziomu wody i dlatego trudno w nich o wyraźną sezonowość, jak w przypadku jezior. W zmienności sezonowej w rzekach gatunki zastępowane są innymi, ale grupa dominująca nie ulega zmianie. Autorka wykazała, że pod wpływem zrzutu ścieków nie obserwuje się sezonowości u okrzemek żyjących w rzekach.

Sesję referatową zakończył blok komunikatów, które dotyczyły m. in. wpływu specyficznych warunków środowiska wodnego w zbiorniku będącym wyrobiskiem po starej kopalni siarki na fitoplankton (H. Bucka i E. Wilk-Woźniak), stabilizującej roli ramienic w jeziorach Pojezierza Pomorskiego (H. Ciecierska i inni), próby oceny roli zbiorowisk sinic i glonów w potokach Tatrzańskiego Parku Narodowego, czy ich obecności, która może być przejawem stabilności, destabilizacji czy regeneracji środowiska wodnego (B. Kawecka).

W czasie przerw w obradach istniała możliwość dodatkowego pokazania własnych, oryginalnych kolekcji fotografii, nie tylko przyrodniczych, ilustrujących „talenty i pasje fotograficzne”. Mieliśmy okazję podziwiać kunszt profesjonalny J. Słupskiego i bogaty warsztat prof. I. Wojciechowskiego. Należy przy-

puszczać, że organizatorzy następnego spotkania w Toruniu w roku 2004 pozwolą nam kontynuować ten zakres bioróżnorodności.

Na zakończenie pierwszego dnia obrad odbyło się ognisko, które ze względu na intensywne opady deszczu przekształciło się w uroczystą kolację przy kominku. W jej trakcie nastąpiło, zgodnie z wieloletnią tradycją, przekazanie zapałek kolejnym organizatorom Sympozjum Fykologów, które odbędzie się w przyszłym roku w Toruniu w ramach 53 Zjazdu Polskiego Towarzystwa Botanicznego. Pod nieobecność naszych koleżanek fykolożek z Torunia zapałki odebrały z rąk Organizatorów Bogna Paczuszka i Marzena Wiśniewska. Dla najbardziej wytrwałych pierwszy dzień obrad zakończył się wraz ze wschodem słońca.

Następny dzień symposium okazał się równie pracowity, jak pierwszy. Wygłoszono 4 referaty, 4 komunikaty i zaprezentowano 56 plakatów. Temat II sesji referatowej to „Glony jako zagrożenie dla funkcjonowania zrównoważonego ekosystemu wodnego”. Przewodnicząca sesji, prof. dr hab. J. Siemińska czuwała nad dyscypliną czasową licznych prezentacji, poruszających zróżnicowane problemy. Badania A. Kosakowskiej i M. Nędzy wykazały, że naturalna substancja organiczna (np. kwasy fulwowe, humusowe) i zwiększona dostępność przyswajalnej formy żelaza może w sposób istotny modyfikować rozwój sinicy, a tym samym wpływać na tworzenie się zakwitów. Autorzy wykazali również, że żelazo III w formie jonowej powoduje intensyfikację wzrostu, jak i produkcji chlorofilu *a* w komórkach sinicy *Microcystis aeruginosa* (PCC 7820).

Problemom dominacji sinicy w ekosystemach wodnych poświęcony był także referat B. Messyasz i współautorów, którzy szczegółowo omówili przyczyny dominacji *Planktothrix rubescens* w powulkanicznym jeziorze na terenie Niemiec, z uwzględnieniem ekologii tego gatunku. Równocześnie K. Stefaniak i współautorzy w odniesieniu do badanych przez nich jezior, w których występuje utrwalona struktura zbiorowisk sinicy, niska różnorodność gatunkowa oraz brak roślinności zanurzonej, wykazali obecność alternatywnego stanu stabilnego.

Interesujący był blok wystąpień z zakresu badań nad toksycznością glonów morskich, głównie dinofitów, prowadzonych przez zespół prof. H. Marshalla z Old Dominion University w Norfolk (USA). Prezentacje te były przedstawione głównie w formie referatów, co pozwoliło na dokładne przeanalizowanie z autorami najnowszych wyników badań dotyczących toksyczności *Pfisteria piscicida*, *Dinophysis acuminata*, *Prorocentrum minimum* oraz skutków zakwitów tych gatunków dla wód Zatoki Chesapeake.

O problemach sukcesji zespołów okrzemkowych w holocenijskich osadach Zalewu Szczecińskiego na tle historii lokalnej roślinności oraz rozwoju paleogeograficznego mówił A. Witkowski wraz z zespołem badawczym. Wyniki uzyskane ze wszystkich rdzeni wyraźnie wskazywały na dominację taksonów charakterystycznych dla wód zeutrofizowanych.

Plakaty poświęcone były podobnej jak sesje referatowe tematyce; zaprezentowano 18 plakatów podkreślających pozytywną rolę glonów w ekosystemie, 15 negatywną i 23 postery dotyczące badań sinicy i glonów z zakresu *varia*. Sesja posterowa prowadzona była przez prof. Horsta Lange-Bertalota i prof. Andrzeja Witkowskiego. Przewodniczącym komisji konkursowej na najlepszy plakat był prof. Iwo Wojciechowski. W tym roku główną nagrodę zdobył poster J. Żelaznej-Wieczorek, która prezentowała *Vaucheria* De Candolle występującą w źródłach.

Po południu odbyła się sesja warsztatowa prowadzona przez prof. L. Burchardt, w czasie której uczestnicy symposium starali się odpowiedzieć na pytanie będące tematem spotkania: „Czy glony są zagrożeniem czy sprzymierzeńcami dla ekosystemów wodnych?”. Każdy z uczestników tej dyskusji, prezentując swój indywidualny pogląd na temat roli jaką w różnym czasie może pełnić określony takson, podkreślał znaczenie badań bioindykacyjnych. Nową formułą tych badań powinna być kompleksowa ocena cech morfologicznych, ekologicznych i genetycznych.

Konferencja była przygotowana pod względem organizacyjnym bardzo starannie. Koleżanki i koledzy: Iwona Łaźniewska, H. Ciecierska i J. Dziedzic wraz z zespołem pracowników z Katedry Botaniki i Ochrony Przyrody UWM dołożyli wszelkich starań, aby uczestnicy byli w pełni usatysfakcjonowani zarówno pod względem merytorycznym, jak i organizacyjnym. Wyposażenie sali w nowoczesny sprzęt audiowizualny pozwoliło uczestnikom na każdą formę prezentacji wyników. Warto dodać, że przy ośrodku konferencyjnym znajdowało się boisko, co umożliwiło rozegranie kilkunastu meczy piłki siatkowej w różnych kombinacjach: wiekowych, tytułarnych, specjalizacyjnych, a także pomiędzy różnymi ośrodkami naukowymi, nie tylko krajowymi. Trudno w tej chwili ocenić, gdzie toczyła się bardziej zgorzała rywalizacja, na sali obrad czy na boisku. Nie ulega jednak wątpliwości, że oba miejsca jeszcze bardziej skonsolidowały nasze środowisko fykologiczne.

Zgodnie z tradycją, także i w trakcie XXII zjazdu Sekcji Fykologicznej uczestnicy mieli możliwość wzięcia udziału w wycieczce. Jest to bardzo miły zwyczaj pozwalający wyczerpanym całodziennymi obradami miłośnikom fykologii zrelaksować się pod

czas zwiedzania najciekawszych okolic i zabytków charakterystycznych dla rejonu, w którym odbywa się sympozjum. W tym roku organizatorzy przygotowali dla uczestników konferencji zwiedzanie prawdziwych perełek Warmii i Mazur. Pierwszym punktem programu była twierdza krzyżacka w Malborku. Ten zapierający dech w piersiach obiekt algodzy podziwiali w zadumie i skupieniu. Przyczynił się do tego napięty czas oraz charyzmatyczny przewodnik, szybkim krokiem przemierzający kolejne sale zamku. Tempo było tak duże, iż w pewnym momencie trzech zwiedzających straciło kontakt wzrokowy z resztą grupy. Wybawieniem okazał się telefon komórkowy.

Po obiedzie, który miał miejsce w restauracji zamkowej, uczestnicy udali się na drugą część sesji wyjazdowej. Tym razem miała ona charakter wybitnie plenerowy, ponieważ był to rejs stateczkiem po Kanale Elbląskim na odcinku Buczyniec – Elbląg. Wiele z uczestników miało okazję po raz pierwszy zapoznać się z unikatowym na skalę światową szlakiem wodnym. Warto w tym miejscu podkreślić, iż Kanał Elbląski znajduje się – podobnie jak zamek krzyżacki w Malborku – na liście światowego dziedzictwa kulturowego UNESCO. Najwięcej emocji w szanownym gronie wzbudziło transportowanie statku przez ląd za pomocą specjalnych budowli hydrotechnicznych, jakimi są pochylnie wodne. Składały się one ze specjalnych platform ustawionych na szynach, napędzanych za pomocą systemu kanałów, ogromnych kół, przekładni i lin.

Sesja plenerowa nie miała jednak tylko charakteru krajoznawczego. W trakcie pięciogodzinnego rejsu dokonano poboru prób wody z kanału, a następnie dzięki zapewnionemu przez firmę Eduko zapleczu technicznemu wybitni specjaliści od różnych grup glonów dokonali wstępnej analizy fykologicznej. Ostatni odcinek rejsu przebiegał przez objęte ochroną rezerwatową jezioro Drużno, będącego ostoją dla ptactwa wodnego i błotnego. Wspaniała atmosfera wycieczki sprzyjała nawiązywaniu kontaktów, dyskusji nad nowymi projektami badawczymi i aktywniejszemu integrowaniu się młodego pokolenia z wieloletnimi członkami sekcji fykologicznej.

Na koniec wypełniono rozmaitymi atrakcjami dnia Jerzy Łańciewski zaprosił na pokaz przeźroczy zatytułowany „Diaporama: Warmia i Mazury – krajobraz znany i nieznan”. Pomimo późnej już pory sala była szczelnie wypełniona, a przepiękne przeźrocza i znakomita oprawa muzyczna wzbudzały cichy zachwyt wśród zgromadzonych.

Referaty i prezentowane plakaty będą opublikowane w języku angielskim w recenzowanym czasopiśmie naukowym *Acta Botanica Warmiae et Masuriae*.

Mikołaj KOKOCIŃSKI, Beata MESSYASZ

**WARSZTATY BRIOLOGICZNE SEKCJI
BRIOLOGICZNEJ PTB „PUSZCZA
BIAŁOWIESKA 2003”
(BIAŁOWIEŻA, 10–14 WRZEŚNIA 2003)**

**Bryological workshop of the Bryological Section
of the Polish Botanical Society
„Białowieża Primeval Forest 2003”
(Białowieża, Poland, 10–14 September 2003)**

Dzięki życzliwej aprobacie kierownika Stacji Geobotanicznej UW w Białowieży – prof. dr hab. J. B. Falińskiego oraz dyrektora Białowieskiego Parku Narodowego, mgr inż. J. Popiela tegoroczne wrześniowe spotkanie briologów mogło odbyć się w samym sercu Puszczy Białowieskiej. Tematem wiodącym warsztatów briologicznych zorganizowanych przez Sekcję Briologiczną PTB było zróżnicowanie gatunkowe oraz spektrum siedliskowe i biocenotyczne mszaków puszczańskich, ze szczególnym uwzględnieniem wielkolistnych epifitów oraz brioflory próchniejącego drewna. Podstawowym ich celem były studia terenowe nad morfologią tych gatunków i ich zmiennością, a także zapoznanie się z metodyką i przebiegiem programu CRYPTO w miejscu jego realizacji oraz wspólne opracowanie brioflory rezerwatu „Wysokie Bagno”. Uczestnikami warsztatów byli członkowie Sekcji Briologicznej PTB, dwoje briologów z Czech (Dr M. Zmrhalová i Dr V. Plašek) oraz „młodzież briologiczna”, czyli doktoranci i magistranci rozmaitych uczelni rozpoczynający swoją przygodę z briologią (Fot. 1).

Podczas 10-godzinnego przejazdu bryczkami przez Obszar Ochrony Ścisłej BPN, trasą specjalnie opracowaną dla potrzeb warsztatów przez Henryka Klamę, poznaliśmy najpiękniejsze fragmenty zbiorowisk budujących szatę roślinną Puszczy oraz florę mszaków związaną z tymi fitocenoząmi. W problematykę użytkowania lasów BPN przez człowieka oraz pozostawionych przez niego śladów wprowadził nas niezwykle leśnik-przyrodnik, a zarazem miłośnik Puszczy Białowieskiej, Andrzej Keczyński, a o przebiegu badań do programu CRYPTO usłyszeliśmy od Jana Żarnowca stojąc na słynnej powierzchni V-100.

Główną ideą warsztatów była praca w terenie, w trakcie której można było rozszerzyć swoją znajomość gatunków i ich morfologii, ale nie został też pominięty aspekt pogłębiania teoretycznej wiedzy briologicznej. W godzinach wieczornych odbywały się

Fot. 1. Uczestnicy warsztatów briologicznych „Puszcza Białowieńska 2003” (fot. V. Plašek):

Phot. 1. The participants of bryological workshop „Białowieża Primeval Forest 2003 (phot. V. Plašek):

1 – M. Zmrhalová, 2 – E. Fudali, 3 – S. Wierzcholska, 4 – M. Staniaszek, 5 – A. Rusińska, 6 – A. Mowińska, 7 – B. Wlizło, 8 – L. Gos, 9 – B. Trzpił-Zwierzyk, 10 – D. Szukalska, 11 – M. Podolski, 12 – H. Kłama, 13 – A. Stebel, 14 – K. Gos, 15 – J. Żarnowiec, 16 – J. Sawicki, 17 – A. Suligowska, 18 – B. Hajek, 19 – M. Szczepański, 20 – P. Górski, 21 – P. Urbański, 22 – B. Fojcik.

seminaria, podczas których poznaliśmy historię badań nad mszakami Puszczy Białowiejskiej przedstawioną przez Annę Rusińską oraz Henryka Kłame, klasyfikacje epiksyli oraz problemy metodyczne związane z prowadzeniem badań nad tą grupą ekologiczną zreferowane przez Monikę Staniaszek, a także założenia i propozycje nowelizacji wykazu chronionych mszaków omówione przez Pawła Urbańskiego.

Wspaniałym poza-briologicznym wzbogaceniem treści warsztatów był wykład Janusza B. Falińskiego na temat badań długoterminowych.

Tak duże nagromadzenie briologów w jednym miejscu zaowocowało m.in. stwierdzeniem kilku stanowisk nie podanego dotąd z Puszczy Białowiejskiej epifitycznego wątrobowca *Porella platyphylla* (L.) Pfeiff. oraz wzbogaceniem znajomości brioflory rezerwatu „Wysokie Bagno” o wiele nowych gatunków. Planowane jest opublikowanie tych wyników we wspólnej pracy.

Ewa FUDALI